

Уляна Садова, Тетяна Стенура, Оксана Пелех

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В УКРАЇНІ: В ОБ'ЄКТИВІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ СЛУХАНЬ

(за результатами парламентських слухань на тему: "Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки",
10 квітня 2019 року)

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 5 лютого 2019 року 2677-VIII 10 квітня 2019 року о 15 .00 год. у залі пленарних засідань Верховної Ради України (м. Київ, вул. Грушевського, 5) відбулися парламентські слухання на тему: "Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки". Організацію слухань було залучено завдяки спільній роботі низки Комітетів Верховної Ради України, зокрема, з питань науки і освіти, з питань бюджету, з питань національної безпеки і оборони, з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, з питань економічної політики, з питань культури і духовності, з питань охорони здоров'я, з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин, з питань промислової політики та підприємництва, з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму, з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, з питань фінансової політики і банківської діяльності, а також Спеціальна контрольна комісія Верховної Ради України з питань приватизації. Усі вказані підрозділи долучилися до підготовки рекомендацій парламентських слухань. До участі у парламентських слуханнях було запрошено керівництво Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури України, інших органів виконавчої влади різного рівня, органів місцевого самоврядування, Національної академії наук України, національних галузевих академій наук України, роботодавців, громадських організацій, наукових установ, закладів освіти, а також експертів, наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників. Загалом в роботі засідання прийняло участь близько 800 осіб. Парламентський телеканал «Рада» забезпечив пряму трансляцію парламентських слухань, у тому числі в мережі Інтернет.

Роботу Парламентських слухань розпочала перший заступник Голови Верховної Ради Ірина Геращенко. Вона ознайомила з регламентом засідання і запросила до виступу із основною доповіддю Міністра освіти і науки України

Лілію Гриневич. У виступі вона наголосила, що розвиток людського капіталу – це надзвичайно важлива тема і «одна з першочергових цілей, про які йдеться у Середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року». Зокрема, вона поінформувала присутніх про те, що за індексом людського розвитку ООН - одним із критеріїв якого є доступ до знань - Україна належить до групи високого рівня і посідає 88 місце серед 189 країн. "Звіт про людський капітал Всесвітнього економічного форуму, в якому розраховується глобальний людський капіталу, - наголосила Ліля Михайлівна, ставить Україну на 24 місце серед 130 країн. Для порівняння, у 2015 році країна займала 31-у сходинку». Міністр прозвітувала про стан вітчизняної освітньої галузі на усіх рівнях: від початкової і до вищої освіти, а також про хід і результати реформ. Водночас, з метою самореалізації людей, Л.Гриневич закликала: розвивати ринок праці, національний бізнес – вкладати кошти в Українські інновації, державу - створювати податкові стимули. «Коли ми навчили, дали освіту, захистили, коли люди завершили аспірантуру-докторантуру, після того, як в них держава Україна вклала стільки коштів, і вони отримали хорошу освіту, яку визнають всі індекси, можна вкрати їхнє майбутнє, якщо не дати їм можливості самореалізуватися в цій країні. І при цьому можна вкрати майбутнє України», - наголосила Міністр.

Із співповіддю виступив перший заступник голови Комітету з питань науки і освіти Олександр Співаковський, який наголосив на важливості

проведення таких слухань. «Ми повинні розуміти – де є погане, а де є гарне. Що зроблено? Що не зроблено? Що потрібно зробити? Де є тренди, на які ми повинні дати відповідь? Бо ця відповідь – це філософія подальшого розвитку нашої освіти», - зазначив О.Співаковський. Він наголосив, що за останні чотири роки дуже багато зроблено у сфері освіти, однак, слід розуміти, що, згідно з останніми трендами, «основна битва майбутнього – битва за людський інтелект". Перший заступник голови Комітету окреслив конкретні рекомендації та завдання на майбутнє.

Головуюча надала слово директору Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України академіку Еллі Лібановій, яка виклала погляд науковців на реформування освітньої галузі і розвиток людського потенціалу країни.

Виступаючи на засіданні, представник Президента України у Верховній Раді Ірина Луценко розповіла про комплексний підхід – зміни у всіх суспільних галузях з метою збалансованого розвитку людського капіталу.

Заступник Голови Верховної Ради Оксана Сироїд запросила до слова Міністра культури України Євгена Нищука. Він відзначив, що відбувається переосмислення освітніх підходів у світі і, зокрема, невід'ємною складовою освіти стає мистецтво. Міністр окремо зупинився на проблемах мистецької освіти і перспективах їх вирішення.

З трибуни Парламентських слухань виступили також: голова Профспілки працівників освіти і науки України Ольга Чабан, президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень, голова Комітету з питань охорони здоров'я Ольга Богомолець, заступник голови Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Денис Силантьєв, голова Комітету з питань промислової політики та підприємництва Віктор Галасюк, представник Уповноваженої Верховної Ради з прав людини у питаннях дотримання соціально-економічних та гуманітарних прав Олена Степаненко, представники Інституту економіки та прогнозування НАН України, Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, національних галузевих академій науки, Федерації роботодавців України, Державної служби зайнятості, закладів освіти та наукових установ, роботодавців, громадських освітянських і студентських організацій.

У роботі Парламентських слухань взяли участь й представники НУ "Львівська політехніка" на чолі з проректором з наукової роботи професором д.е.н. Чухрай Наталією Іванівною. Учасники слухань з великим зацікавленням

сприйняли виступ професора НУ "Львівська політехніка", керівника НДЦ "Демос", д.е.н. Садової Уляни Ярославівни, яка представила на тему "Людський капітал і українська міграція у викликах сучасних трансформацій" (результати спільних досліджень з доцентом НУ "Львівська політехніка" к.е.н. Тетяною Михайлівною Степуною, доцентом Рівненського державного гуманітарного університету к.е.н. Оксаною Богданівною Пелех та іншими). Акцентуючи увагу на зростаючій академічній мобільності українців, Уляна Ярославівна наголосила на великих ризиках втрати людського капіталу, котрі пов'язані з відсутністю у державі ефективних механізмів протидії трудовій міграції. На фоні вичерпання резервів "експортування" робочої сили, - наголосила доповідач, Україна не запропонувала такої міграційної політики, яка б стала загальної політики зростання, стимулювання і оптимізації економіки у довгостроковій перспективі (як це пробує робити Польща). "Йдеться, - перерахувала Садова У.Я., про пошук талантів, заповнення дефіциту робочої сили у в тих секторах, які є менш привабливими для місцевих працівників; обмеження надмірного зростання рівня заробітної плати; подальша диверсифікація структури економіки; збільшення внутрішнього попиту в окремих секторах економіки; сприяння інноваційній активності". Навівши результати порівняльного аналізу міждержавної освітньої міграції в Україні і та інших країнах, доповідач поінформувала присутніх про перші кроки реалізації у Львівській області проекту регіонального розвитку, пов'язаного зі створенням системи моніторингу кар'єри випускників ВНЗ і ПТНЗ регіону, ідею котрого вартувало б поширити і в інших областях України (проект втілюється у життя за секторальної підтримки ЄС). Рекомендації щодо поширення вказаного досвіду передано у секретаріат Верховної Ради України (документ розроблено спільно з науковцями Львівського національного університету імені Івана Франка та ДУ "Інститут регіональних досліджень імені Мар'яна Долишнього НАН України").

Загалом, тематика виступів учасників парламентських слухань була доволі різною. Так, доповідачі говорили про необхідність збільшення фінансування сфери освіти; покращення доступності навчання, зокрема, для дорослих; розвитку інклюзивності і гендерної рівності; реформи професійно-технічної освіти; стимулювання розвитку ринку праці; гармонізації розвитку економіки і людського капіталу; створення молодіжної інфраструктури на місцях; покращення профорієнтації; розвитку мережі дошкільної та шкільної освіти; забезпечення освіти з прав людини; популяризації робочої освіти.

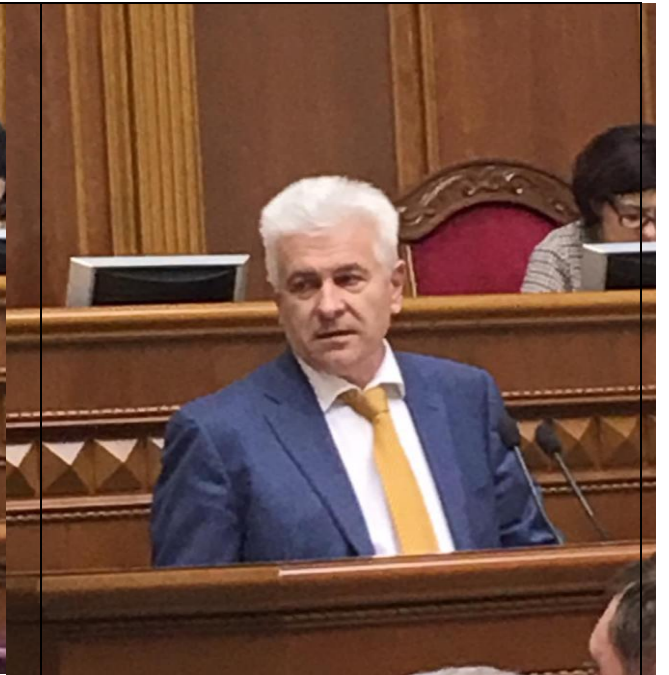

Із заключним словом на Парламентських слуханнях виступив перший заступник голови Комітету з питань науки і освіти Олександр Співаковський, який подякував усім, хто готував та брав участь у їх роботі. «Людський капітал – достатньо складна і динамічна абстракція, яка визначає ключовий елемент розвитку нації, держави і її економіки, добробуту громадян, визначає як сукупність життєвих, духовних та професійних компетентностей громадян, які забезпечують сталий розвиток країни у її основних проявах. Проблема створення, збереження і розвитку людського капіталу та вимірювання відповідних трендів, сьогодні є не просто актуальною, а в умовах України, на мій погляд, є питанням національної безпеки», - сказав О.Співаковський, підсумовуючи засідання. Серед ключових моментів він назвав створення мотивації для того, щоб молодь залишалася в країні, створювала бізнес, дім та родини. «Тому вчитель, як джерело освіченості майбутнього України повинен мати гідну зарплату, а молода людина – доступ до фінансових ресурсів, які забезпечать їй достойну освіту та гідне життя», - наголосив народний депутат. Він також пообіцяв, що Комітет відпрацює всі зауваження і рекомендації, які прозвучали в ході Парламентських слухань, і Верховна Рада затвердить їх позитивним голосуванням.

Закриваючи засідання, заступник Голови Верховної Ради Оксана Сироїд наголосила на важливості проведеної дискусії і необхідності більше часу відводити на виступи представників з народу, а не влади.

За підсумками парламентських слухань на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» згідно з підготовленим Комітетом з питань науки і освіти проектом резолюції було вироблено конкретні рекомендації Верховній Раді, Кабінету Міністрів, профільним міністерствам, силовим структурам, НАН України, місцевій владі і керівникам навчальних закладів у сфері дошкільної, повної загальної середньої та вищої освіти, а також освіти дорослих і позашкільної освіти. Окремими пунктами в Резолюцію внесено питання: забезпечення ефективного використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти і науки; забезпечення якісним харчуванням у закладах освіти; подолання дисбалансу між підготовкою кваліфікованих робітників і фахівців з вищою освітою та потребами ринку праці; ключові проблеми у сфері науки та інноваційної діяльності.

***

